

Sommar- vandringar

---

juni–augusti 2020

VÄRMDÖ KOMMUN

Värmdö kommuns sommarvandringar 2020

I många år har Värmdö kommuns kultur- och fritidskontor arrangerat de populära sommarvandringarna, där sakkunniga ciceroner berättar om olika kulturhistoriska platser och företeelser runt om i kommunen.

I år är sommarvandringarna som vanligt gratis, men på grund av att vi måste kunna begränsa antalet deltagare så behöver du boka plats på: bokagrupp.se/varmdo. Vi har rätt att neka ej bokade att delta. Se till att infinna dig i tid på angiven samlingsplats och ta på dig promenadskorna. Vandringarna brukar vara i 1 – 1,5 timme. Våra ciceroner svarar gärna på frågor, så passa på att få ut så mycket som möjligt av vandringen.

Varmt välkommen!

Byvandring på Möja, från Ramsmora till Löka

Torsdag den 25 juni kl. 13:00–17:00

Möja är en av de största öarna i Värmdö kommun. Längs den östra kusten löper skärgårdsbyarna med Berg i syd och Långvik i norr. Möja bebyggdes redan på 1200-talet och ligger inom den del som utgjorde den verkliga fiskebygden. Under sekelskiftet odlades jordgubbar i Långvik

och på öarna norr om ön. Den stora folkmängden på ön gav upphov till att en kyrka uppfördes i den största byn Berg. Byarna har alltid varit beroende av hamnplats vilket resulterat i att samtliga byar växt fram och fortsatt lokalisera sig längst kustlinjen. På ön finns även 1900-talets sommarnöjen representerade. Sommarvandringen blir en tur från by till by för att urskilja likheter och olikheter mellan byarna.

Samlingsplats: Bryggan i Ramsmora

Ciceron: Lenore Weibull, kommunantikvarie Värmdö kommun

Tillgänglighet: Lätt, för gång, och rullstol

Kommunikationer: Waxholmsbåt till Ramsmora Brygga. För tidtabell se: waxholmsbolaget.se

Gratis men boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

Gustavsbergs porslinsfabrik – historien och arkitekturen

Onsdag 8 juli kl 19:00

Gustavsbergs porslinsfabrik grundades 1825. Fabriksanläggningen ligger kvar på samma plats sedan starten och erbjuder idag ett brett spektrum av byggnader från verksamhetens 170-åriga historia. Området är sedan 2010-talet i stor förvandlingsprocess till förmån för byggande av bostäder. Många av de fabriksanknutna byggnaderna och ugnarna har rivits under årens lopp, men ännu finns viktiga delar kvar från porslinsfabrikens guldålder.

FOTO: VÄRMDÖ KOMMUN

Samlingsplats: Samling vid vattenhjulet, Chamottevägen 2

Ciceron: Johan Aspfors, antikvarie, Riksantikvarieämbetet

Tillgänglighet: Lätt terräng. För gång, rullstol, cykel.

Kommunikationer: Parkeringsplats Gustavsbergs hamn. Buss 474, hållplats: Vattenhjulet.

Gratis men boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

Kulturhistorisk vandring till berget Blåsut

Söndagen 12 juli kl. 13:00-17:00

En kulturvandring utmed Farstavikens norra strand till berget Blåsut som i äldre tider var en välkänd utsiktspunkt över Farstaviken och inloppet till Gustavsberg. På berget finns intressanta, men inte så kända, kulturlämningar från 1800-talet med koppling till ortens

brukshistoria. På återvägen besöks betydligt äldre fornlämningar i skogen intill gården Östra Ekedal och vi passerar även Höjdhagens funkisbebyggelse. Vandringen inleds på den nya strandpromenaden nedanför Strandvik varifrån man kan se och uppleva Gustavsbergs äldre brukshistoria. Turen är ca 6 km lång och tåliga skor rekommenderas. Medtag fika för pausen på bergets topp.

Samlingsplats: Runda husets entré

Ciceron: Johan Aspfors, länsantikvarie Länsstyrelsen Stockholm.

Tillgänglighet: Bitvis terräng. Promenaden kan stundtals vara fysiskt krävande. Ej rullstol.

Kommunikationer: Buss till Gustavsbergs Centrum. Parkeringsplatser finns vid Runda huset och i Gustavsbergs Centrum.

Gratis men boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

Hjortens Odling

Torsdag 16 juli kl 17

Namnet Hjortens odling, kommer gissningsvis från 1800-talet då saltstenar och foderkål lades ut åt de vilda hjortarna. Kolonistugeträdgårdarna bygges 1986 och präglas av enkla stugor med tidlös utformning. De faluröda stugorna med

vita detaljer ligger längs de slingrande grusgångarna. På Hjortens odling finns ca 79 stugor, med tomter om ca 280 m². Husen ligger fint placerade bland skogsdungar och hagar. Vi tar en promenad runt området. För den som vill besöker vi även en trädgård.

Samlingsplats: Vid brevlådorna invid parkeringen

Ciceron: Anki Lagerstedt

Tillgänglighet: Grusväg, för gång och rullstol

Kommunikationer: Buss till hållplats Didriksdal, promenad 1 500 m. Parkeringsplatser finns vid infarten till området från Malmavägen.

Gratis men boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

Fredriksborgs fästning och Myttingelinjen

Söndag 2 aug kl 13:00

Hör berättelsen om den unika 1700-talsfästningen och om de stora satsningar på försvaret som genomfördes i närområdet på Värmdö efter förlusten i det stora nordiska kriget och fram till bygandet av Myttingelinjen på tidigt 1900-tal. Passa på att äta eller fika

på Fredriksborg hotell med sago-lik utsikt över Oxdjupet och skärgården. Denna dag tar ciceronen Pontus Löthfors som dagligdags arbetar på Fredriksborg Hotell och Fredriksborg Fästning visar dig runt i den spännande miljön. Fredriksborgs hotell håller fler gratis guidningar av fästningen under sommaren. Se www.fredriksborghotel.se för datum och tider.

Samlingsplats: Utanför fästningen **Ciceron:** Pontus Löthfors

Tillgänglighet: Lätt terräng. För gång, rullstol, cykel.

Kommunikationer: Parkering vid Fredriksborgs hotell. Buss 439, hållplats Stenslätten, gå ca 900m.

Gratis men boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

Guidad tur på Bullerö - Liljefors och Kreuger bland kobbar och skär

Lördagarna 8 och 29 augusti (Se tid på: bokagrupp.se/varmdo)

Naturbevakaren och Runmarö-bon Ann-Sofi Andersson berättar om Bullerös utskärgårdshistoria och om människorna som bott på ön. Det blir visning av museet och berättelser om Bullerölagets sammankomster i jaktstugan under tidigt 1900-tal. Det finns tre markerade stigar att gå på egen hand efter guidad visning.

Samlingsplats: Samling på Bullerö brygga i samband med att förmiddagsbåten anlöper Bullerö brygga. Guiden tar emot. Återresa till Stavsnäs med eftermiddagsbåten. Medtag matsäck då det inte finns något att köpa på Bullerö. Raststugan är öppen för besökare. Turbåten måste förbokas. Resan kostar 260 kr/vuxen och 160 kr/barn. **Guidningen är gratis men boka plats på:** bokagrupp.se/varmdo

Ciceron: Ann-Sofi Andersson, Bullerö naturreservat. Tel 010-233 17 17

Tillgänglighet: Medelsvår terräng. Det finns möjlighet att ta sig in till museet och till Zarahs strand med rullstol.

Boka din resa hos Stavsnäs båttaxi www.battaxi.se telefon: 08-571 50 100

Besök i Beatelunds parkanläggning

Torsdag 13 aug kl. 16.00

Beatelund är med sin välbevarade bebyggelse och rekonstruerade trädgårdsanläggning en av landets mest representativa herrgårdsmiljöer från karolinsk tid. Dess barockträdgård med buxbomsinramade rabatter, parterrer och skulpturer är till största delen en rekonstruktion utförd på 1920-och 1930-talen med hjälp av en plan från 1670-talet och återfunna rester av dammar, kantstenar och växtlighet. I parken finns bl.a. en kinesisk pagod, ritad av Ragnar Hjort. Många av byggnadens ursprungliga målade trätak, dörröverstycken, tapeter och kakelugnar finns kvar. Beatelunds ägare Sten Westerberg berättar om platsens historia, parken och byggnadsbeståndet.

Samlingsplats: Vid grindarna till Beatelunds herrgård

Ciceron: Sten Westerberg, Beatelunds herrgård.

Tillgänglighet: gräs och grusade gångar, för gång och rullstol

Kommunikationer: Parkering finns innanför grindarna.

Gratis men boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

Höjdhagen Gustavsberg

Lördag 22 augusti kl. 14

Välkommen på en djupdykning i bostadsområdet Höjdhagens historia - från 1930-talet fram till idag. I Höjdhagen i norra Gustavsberg är både stadsplanen och husen ritade av arkitekten Olof Thunström, "Thun-Olle", och området var de första nya arbetarbostäderna som byggdes efter KF:s köp av Gustavsbergs porslinsfabrik.

Med sina mjukt svängda vägar och ett sjuttioal enfamiljshus som försiktigt passats in i skärgårdsnaturen hör Höjdhagen till Thun-Olles mer uppmärksammade gustavsbergsvärk. Området har kallats ett av få självklara tillägg till den svenska bruksarkitekturen men också för ett av de viktigaste exemplen på den lite mjukare, svenska modernismen, det vi idag kort och gott kallar "funkis".

Samlingsplats: Tennisplanen vid Ekedalsskolan, Höjdhagsvägen

Ciceron: Andreas Engberg, Höjdhagens villaägareförening

Tillgänglighet: För gång, rullstol, cykel längs Höjdhagens vägar och stigar

Kommunikationer: Parkering i Gustavsberg centrum alternativt hamnen, buss till Höjdhagen. **Gratis men boka plats på:** bokagrupp.se/varmdo

Nyfiken på Porslinskvarteren?

Tisdag 25 augusti kl 17:30

Vandring på temat arkitektur, konst och kulturhistoria.

Vad finns kvar av platsens själ, från tiden med keramisk tillverkning och populär design?

Vi stannar vid de nya konstverken Trädet och Vagnen skapade av konstnärerna Richard Fåhrens respektive Ylva Wilhelmina Franzén.

Vi går genom Fajansparken och pratar om gatu- och kvartersnamnen samt lite om växtvalet utefter det gröna stråket.

Ciceroner: Carola Stuart och Rolf Ellnebrand, författare till boken Gustavsberg som försvann – och kom igen. **Samlingsplats:** Vattenhjulet, Chamottevägen 4 **Tillgänglighet:** För gång och rullstol.

Kommunikationer: Busshållplats Vattenhjulet. Parkering finns i hamnområdet. **Gratis men boka plats på:** bokagrupp.se/varmdo

Värmdö kyrkskola – berättelser, anekdoter och minnen från 1950-talet

Lördag 5 sep kl. 14

Kyrkskolans byggnader och omgivning bär på en historia från min egen skoltid från första till sjätte klass. Tre lärare, som också bodde med sina familjer i husen runt skolan, satte sin prägel undervisningen och på skolans barn. Aga förekom fram till 1958 då skolans stränge huvudlärare högtidligen under lektionstid meddelade att agan plötsligt blivit förbjuden. Undervisningen bedrevs även på lördagar då obligatorisk tvagning och bastubad ägde rum. Postkontoret låg nära huvudbyggnaden där två underbara äldre damer skötte allt från paketutlämning från ”tomten till julafton” och stämplade i sparbanksboken när man fått en slant i födelsedagspresent. Dessa och många mer minnen från min tid i Kyrkskolan kommer jag att berätta mer om för den historiskt intresserade. Var det bättre förr? Nja...

Samlingsplats: skolgården framför stora skolhuset **Ciceron:** Bengt Hammarlund **Tillgänglighet:** Lätt. För gång och rullstol
Kommunikationer: Fåtal parkeringsplatser finns invid skolan. Busshållplats Klockargården. **Gratis men boka plats på:** bokagrupp.se/varmdo

” *Sommarvandringarna, som genom åren blivit mycket uppskattade, berättar om olika kulturhistoriska platser och företeelser runt om i kommunen.*

Vandringarna är kostnadsfria och tar mellan 1–2 timmar. Boka plats på: bokagrupp.se/varmdo

För frågor, var vänlig kontakta Sabina Plomin, Kultur- och fritidsenheten,
tel: 08-570 470 42 | sabina.plomin@varmdo.se

Arr: Kultur- och fritidskontoret, Värmdö kommun

Omslagsbild: Most Photos

Redaktör: Sabina Plomin

Layout: Magnus Jonsson Szatek

Tryck: E-print AB